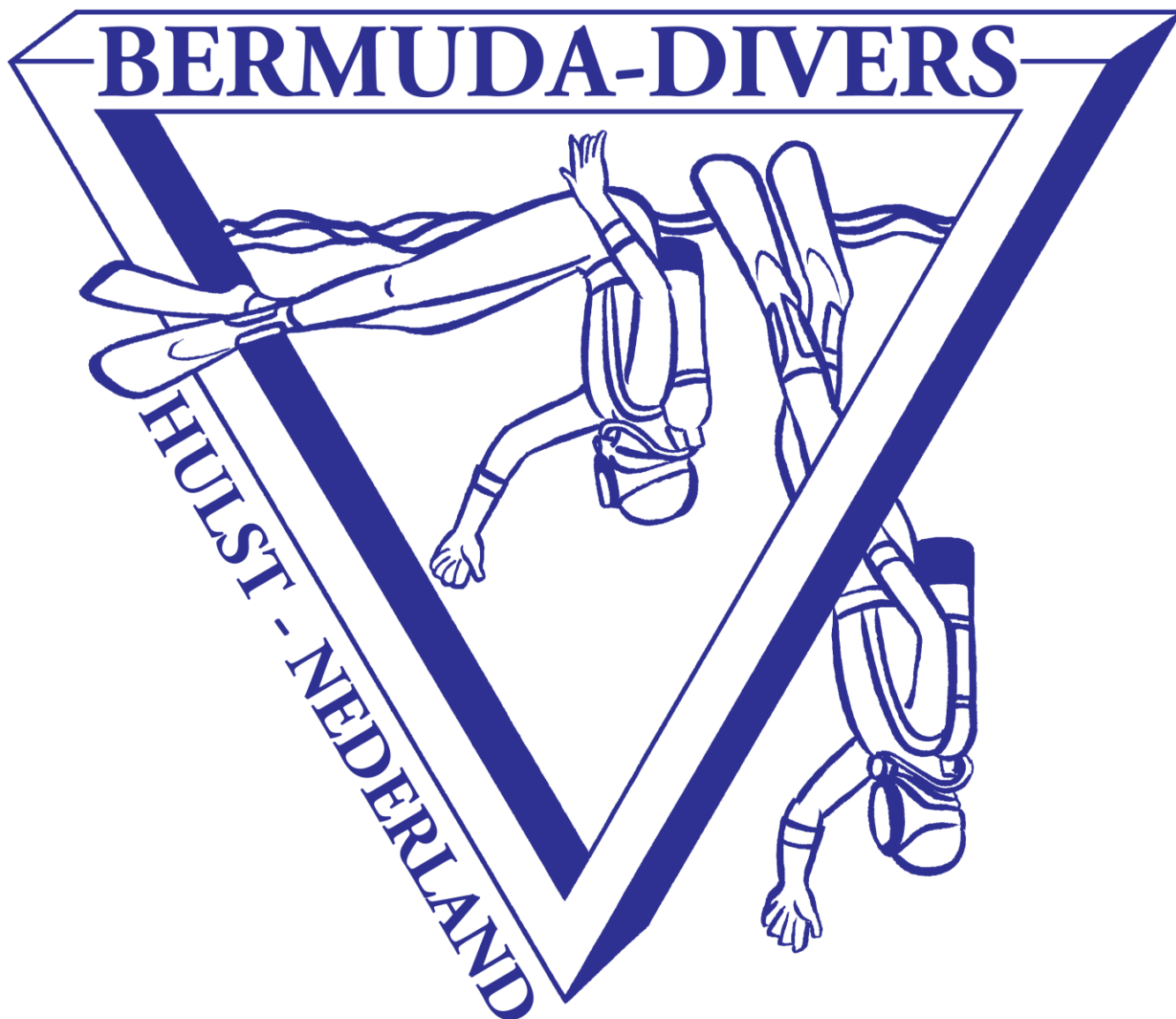

Buddy

**Oktober–November–December
2016**

Buddy is een uitgave van
Duikvereniging Bermuda Divers.
Verantwoordelijke uitgever: Het bestuur van de Bermuda Divers.

De Buddy verschijnt 4 maal per kalenderjaar.

Alle reacties, artikelen, opmerkingen en aanvullingen worden graag tegemoet gezien op het redactie
adres: **buddy@bermuda-divers.nl**

Bestuur Bermuda Divers:

Voorzitter:	Marc Van Britsom
Secretaris:	Lilian de Booij
Penningmeester:	Monique Menu
Bestuurslid:	Marc Mertens (ondersteuning secretariaat)
Bestuurslid:	Rob Verhagen

Ereleden:	Kees van Deijk Werner Volleman
------------------	---

Opleidingscoördinator	Herman de Booij
------------------------------	------------------------

Materiaalcommissie:	Herman de Booij Willy Menu
----------------------------	---

Evenementencommissie:	Sheila van Dierendonck Lilian de Booij
------------------------------	---

Redactie Buddy:	Aswin Stockman Sheila van Dierendonck
------------------------	--

Webmaster	Marc Van Britsom
------------------	-------------------------

Bankrekeningnummer: RABOBANK 32.26.04.036 t.n.v. Bermuda Divers
IBAN: NL58RABO0322604036
Swift of BIC-code: RABONL2U

Correspondentieadres Bermuda Divers: Postbus 160, 4560 AD Hulst

Ledenlijst Bermuda Divers

ma. 28-03-2016

Vv.	Achtern.	Voorn.	Brev.	Adres	Postc.	Woonpl.	Telefoonnr.	GSM	E-mail
1	van den Bergh	Dirk	Asp	Ouden Doel - Dijk 15	B-9130	Doel		+32 475 809 372	dirk@nvvdb.be
2	de Booi	Herman	4*D/2*instr.	Walsoordensestraat 36	4588 KD	Walsoorden	0114 68 26 59	06 54 90 02 82	H.de.Booi@kpnplanet.nl
3	de Booi	Lilian	2*D	Walsoordensestraat 36	4588 KD	Walsoorden	0114 68 26 59	06 11 30 24 20	lilianebooi@hotmail.com
4	van Britsom	Marc	3*D	Vosakkerslaan 68	B-9200	Grembergen		+32 478 364 097	marc.vanbriksom@gmail.com
5	de Brijn	Martijn	2*D	Montgomerysingel 4	4578 EX	Kloosterzande	0114 63 09 53	06 10 93 80 21	hon2-14brijn@zonnet.nl
6	van Damme	Kim	2*D	Maximiliaanstraat 5	4564 EN	St-Jansteen		06 48 25 03 71	kimvandamme1@hotmail.com
7	van Dierendonck	Sheila	1*D	Wilhelminastraat 14	4581 AS	Vogelwaarde		06 12 69 35 79	Shemeka@zeelandnet.nl
8	van Driessche	Eric	4*D/instr.TR	Grimbeertplein 34	4568 BM	Nieuw Namen	0114 34 54 96	06 53 73 86 18	eric@van-driessche.nl
9	de Feijter	Jazz	Asp	Moerschansstraat 80	4581 ZB	Hulst	0114 31 44 02		chantelle@zeelandnet.nl
10	Goossens	Urban	3*D	Molenstraat 49	B-9130	Kieldrecht	+32 377 359 95		Urban.goossens@telenet.be
11	Hemelaar	Marc	3*D/2*instr.	De Stroopersstraat 40	B-9190	Stekene	+32 377 063 94		marchemelaar@skynet.be
12	Hoof	Johnny	4*D/2*instr.	Bareel 2	B-9170	De Klinge Waas	+32 329 662 18	+32 477 245 761	johnny.hoof@telenet.be
13	van Hove	Simon	Asp	Tulpstraat 8	4569 BA	Grauw	0114 63 57 19	06 40 35 45 81	simon.v.hove@gmail.com
14	Ijzerman	Jacco	2*D	Driewegenstraat 5	4536 HJ	Terneuzen	0115 56 13 23		ijzerman1971@gmail.com
15	Koch	Gianni	Asp	Hellestraat 205	B-9190	Stekene	+32 377 945 72	+32 484 310 434	saskia.renique@telenet.be/gianni.koch@telenet.be
16	Menu	Jeffrey	1*D	Walsoordensestraat 16	4588 KC	Walsoorden	0114 68 29 73		willymenu@zeelandnet.nl
17	Menu	Sabine	1*D	Walsoordensestraat 16	4588 KC	Walsoorden	0114 68 29 73	06 55 98 25 83	sabinemenu1997@live.nl
18	Menu	Willy	4*D	Walsoordensestraat 16	4588 KC	Walsoorden	0114 68 29 73		willymenu@zeelandnet.nl
19	Merlens	Marc	2*D	Kruispad 24	4576 BW	Koewacht	0114 67 15 13	06 20 13 86 58	mijmertens@gmail.com
20	Roels	Guido	2*D	Pastoor Annaertstraat 14	B-9190	Stekene	+32 377 985 20	+32 495 326 242	roels.guido@telenet.be
21	Rogge	Stephanie	1*D	A. van Dyckstraat 11	4571 WB	Axel		+32 472 963 576	stephanie_rogge@telenet.be
22	Scheeters	Tom	Pow	Tivolweg 38	4561 HL	Hulst		06 40 94 55 06	tscheeters@hotmail.com
23	Sjerp	Alda	1*D	Australiweg 13	4561 PD	Hulst	0114 31 15 55	06 22 82 96 76	info@hfes.nl
24	Stockman	Aswin	3*D	Piet Heinsstraat 13	4587 EK	Kloosterzande	0114 68 12 55	06 10 92 40 44	alexaswin@zeelandnet.nl
25	Verbracken	Jo	2*D	Rodehoekstraat 13	B-9190	Stekene (Klein Sinaai)	+32 933 066 02	+32 477 301 089	joverbracken@gmail.com
26	Verbracken	Mike	Asp	Rodehoekstraat 13	B-9190	Stekene (Klein Sinaai)	+32 933 066 02	+32 498 526 689	verbrackemike@gmail.com
27	Verhagen	Lois	Asp	s 'Gravenstraat 295	4567 AG	Clinge		06 21 71 41 32	kleine_brees@hotmail.com
28	Verhagen	Rob	1*D	Teerlingstraat 17	4567 BH	Clinge	0114 31 94 57	06 20 98 92 18	rodi@zeelandnet.nl
29	van de Velde	Bram	1*D	A. van Dyckstraat 11	4571 WB	Axel		+32 479 544 907	stephanie_rogge@telenet.be
30	Verstraeten	Etiemme	2*D	Meulevijsstraat 3a	B-9190	Stekene		+32 497 573 351	etiemme.f.verstraeten@gmail.com
31	de Waele	Alexandra	Asp	Tivolweg 38	4561 HL	Hulst	0114 85 11 01	06 19 80 79 38	alexandradw@hotmail.com

Voorwoord

Beste Duikers,

In de vorige Buddy schreven we nog “de zomermaanden komen eraan”, helaas zijn die weeral voorbij, duiken we het najaar in en zijn de zwembadtrainingen weer begonnen. We hopen dat het voor iedereen een goede zomer is geweest en dat er veel mooie en veilige duiken zijn gemaakt.

De komende maanden verruilen we weer de zeedijk voor de kleedkamer in het zwembad, het zoute water voor het zoete water en het duikpak voor het zwempak en zwembroek.

De Buddy-redactie
Aswin en Sheila

P.S. afsluitdatum voor het inleveren van materiaal voor de volgende Buddy, 31 december 2016

Voor topkwaliteit en concurrerende prijzen

Timmerfabriek
K. Dieleman b.v.

Postbus 2 4543 ZG Zaamslag

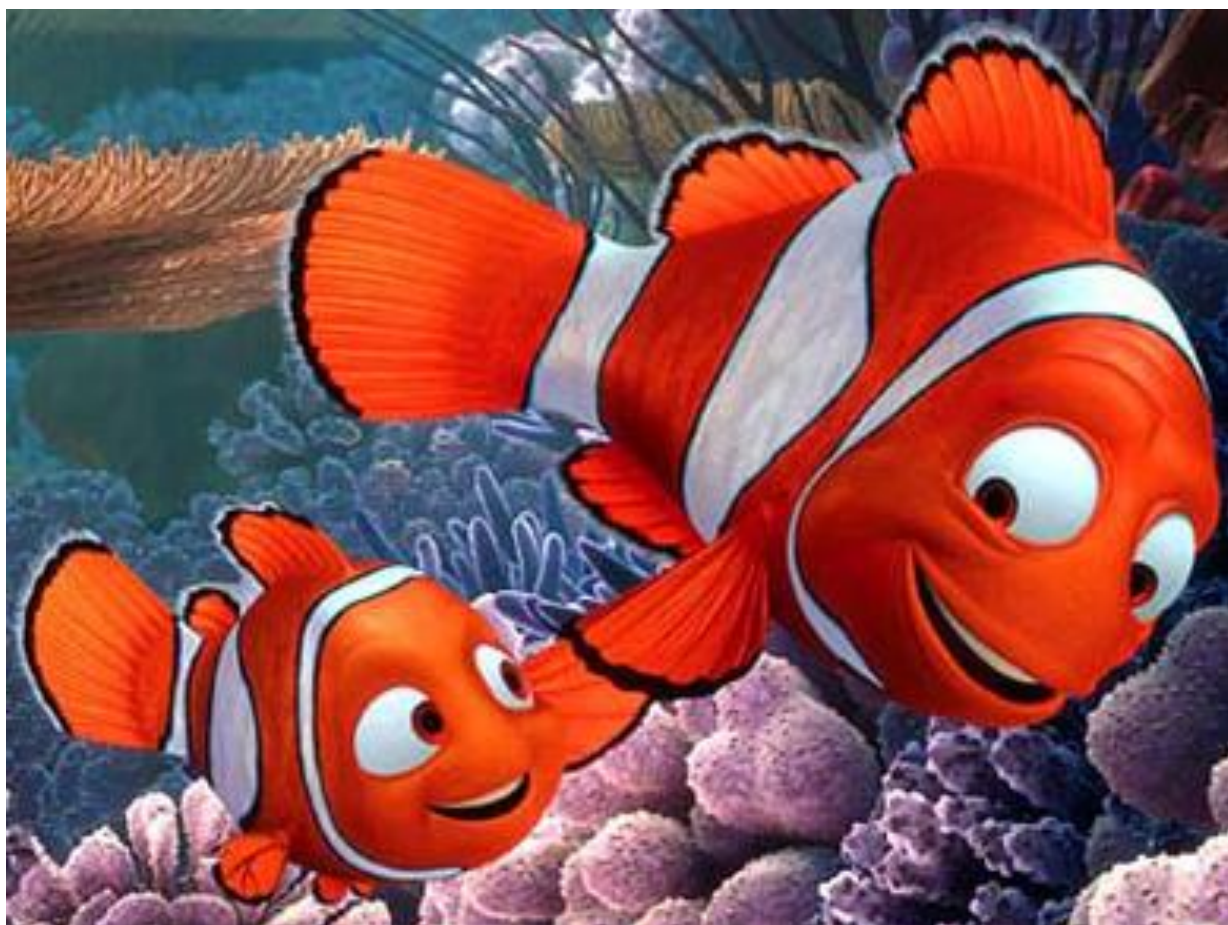
www.kdieleman.nl
e-mail: info@kdieleman.nl

*kozijnen

*hefschuifpuien

*deuren

100 jaar ervaring in machinale houtbewerking
Alle leveranties met KOMO garantie

Bruinvis zwemt langs N9 verder Noord-Holland in

De jonge bruinvis die vorige week in de grachten van Den Helder werdesignaleerd, is via het kanaal langs de N9 verder Noord-Holland ingezwommen.

Voor het laatst is het ongeveer een meter lange zoogdier vlak bij Alkmaar gezien, aldus een woordvoester van Stichting SOS Dolfijn woensdag.

Het dier is mogelijk verder gezwommen in de zuidelijke richting van Amsterdam. Een bruinvis is een ondersoort van de tandwalvis die in zout water thuishoort. "Hij kan in zoet water niet voldoende vette vis vinden waardoor hij per dag zwakker wordt", zei de woordvoester.

Een volwassen bruinvis kan 1,80 meter lang worden.

De dahlia's van Den Osse

door [Marloes Otten](#) op 29 juni 2016

Geen reacties

Bijna zijn we het normaal gaan vinden: de zeedahlia's in het Grevelingenmeer bij Den Osse.

Na de vondst van de eerste zeedahlia, jaren geleden, verscheen er al vrij snel een tweede en een derde exemplaar. Met na een jaar weer een flinke uitbreiding van de populatie. Uiteindelijk was er zelfs sprake van een echte 'zeedahlia-route' die steeds verder uitgebreid werd. De route leidde je langs de 8,9 en uiteindelijk zelfs 14 zeedahlia's bij Den Osse. Allemaal in één duik te bewonderen! Maar waarom eigenlijk hier?

Zeedahlia's kennen veel duikers vanuit de Oosterschelde, of van de Noordzee. In de Noordzee zijn wrakken soms begroeid met talloze zeedahlia's en duikplaats Brouwersdam Noorzeezijde staat ook vol met zeedahlia's.

Op veel duikplaatsen in de Oosterschelde zijn zeedahlia's ook geen vreemde verschijning, maar zelden talrijk aanwezig. Sint Annaland stond enkele jaren geleden bekend om haar diversiteit in kleuren van de zeedahlia's (hoewel die na de zandstort daar vrijwel allemaal zijn verdwenen). Zelfs bij de Bergse Diepsluis zijn enkele exemplaren te bewonderen.

Maar in het Grevelingenmeer, eigenlijk alleen maar bij Den Osse!

Hoewel bijna alle duikers op de parkeerplaats wel één of meerdere exemplaren weten te zitten, blijkt eigenlijk niemand te weten waarom ze nou juist op deze locatie zitten. En waarom het aantal zich uitbreidt op alleen maar deze locatie.

Komt dat doordat de eerst gevestigde zeedahlia's zich voortgeplant hebben? En waarom zitten ze vrijwel alleen bij Den Osse in het Grevelingenmeer?

Wat is er aan de hand met de bekendste zeedahlia op de 'route': het exemplaar op de reefball? Hij is kleurlozer dan de andere exemplaren, heeft dikkere tentakels en de mond lijkt opgezet en naar buiten geperst. In een briefing van deze duikplaats noem ik

deze zeedahlia altijd oneerbiedig "die met de liesbreuk". Wellicht is Holle Bolle Zeedahlia een nog betere naam!

Op zoek naar informatie over deze dieren (ja, dieren!) kom ik snel bedrogen uit. Er is niet veel informatie over.

Kort samengevat, is er het volgende te vinden:

De zeedahlia (Urticina felina) is een zeeanemonensoort uit de familie Actiniidae. Deze dieren bereiken een doorsnede van 10 tot 15 centimeter. De zuil wordt zo'n 6 centimeter hoog met 2 centimeter lange tentakels. De zuil is breder dan hoog en heeft een bobbelige structuur. Kenmerkend zijn de heldere meestal rode lijnen die vanuit de mond als dubbele lijn beginnen en om de tentakels heen lopen. Zeedahlia's komen voor in verschillende kleuren, van bruin, oranje en rozerood tot groen en paars.

Zeedahlia's voeden zich met relatief grote prooien, zoals krabben, garnalen en visjes. Ze hechten de voet vast aan hard substraat, dat vaak verborgen zit onder zachter substraat.

Deze anemonen kunnen zich voortbewegen door hun voet los te laten van de ondergrond en zich op de stroming mee te laten drijven naar een andere plek. Ze kunnen ook in beperkte mate naar een andere plek kruipen. Op de nieuwe plek hechten ze zich opnieuw vast aan een harde ondergrond.

Zeedahlia's hebben weinig natuurlijke vijanden, hoewel zeenaaktslakken zoals vlokslakken wel anemonen eten.

Dat levert niet heel veel aanvullende informatie op. Dus schakelen we een hulplijn in: we bellen met marine bioloog Peter H. van Bragt! En zoals altijd heeft hij een hele duidelijke (en logische) verklaring voor de zo beperkte verspreiding van zeedahlia's in het Grevelingenmeer.

Zeedahlia's zijn afhankelijk van stroming voor het aanleveren van voedsel en vers water. Daarnaast verspreidt de stroming ook de larven van jonge zeedahlia's.

Dat verklaart waarom zeedahlia's meer in de Oosterschelde en de Noordzee voorkomen dan in het Grevelingenmeer. Hier stroomt het immers (vrijwel) niet. Waarom ze dan wel bij Den Osse voorkomen? Peter legt uit, dat dit te maken heeft met de stromingslijn achter de spuisluis in de Brouwersdam. Als je op de kaart kijkt en naar de dieptelijnen in de Grevelingen, zie je dat de stroming die door de Brouwerssluis naar binnen komt, door een stroomgeul loopt, die precies bij Den Osse tegen de wand van de

dijk botst. Hier loopt de bodem plotseling steil op, bij de betonplaten en de oude dijk onder water. De stroming vanuit de Noordzee met het verse water vol allerlei soorten larven die veel op de Noordzee komen, botst plotseling tegen een muur van hard substraat. Precies waar de zeedahlia's zich graag op hechten! Van de ontelbare larven die hier terecht komen, slagen maar enkele exemplaren er in zich te vestigen. De omstandigheden zijn hier natuurlijk verre van ideaal.

Naast de opvallende zeedahlia's, verklaart deze stroming ook waarom bijzondere waarnemingen van ongebruikelijke soorten in het Grevelingenmeer, vaak bij Den Osse worden gedaan.

Zomers gaat hier jaarlijks veel van het onderwaterleven dood door te slechte waterkwaliteit, vooral door gebrek aan zuurstof.

Relatief veel vers Noordzeewater komt bij Den Osse aan maar toch blijven hier de omstandigheden niet goed genoeg voor een definitieve vestiging van de meeste larven uit de Noordzee.

De zeedahlia's bij Den Osse vormen dan ook geen stabiele populatie. De zeedahlia's die we nu zien, worden ouder en sterker afhankelijk van de omstandigheden. Het gebrek aan stroming en de niet optimale samenstelling van het water, zorgen ervoor dat de dieren langzaam ongezonder en zieker worden. De dahlia op de reefball is hier een duidelijk voorbeeld van. Dit is het oudste exemplaar bij Den Osse. De omstandigheden zijn ook voor dit dier ook erg slecht, waardoor de gezondheid van het dier slecht is. Het kan zijn fysiologie niet goed in stand houden. Het dier moet alles uit de kast trekken om te overleven en zijn 3D structuur te behouden. Het resultaat is dat het er nu zo opgeblazen uit ziet.

Hoewel de levensverwachting van zeedahlia's in goede omstandigheden wel 50 jaar kan zijn, is de levensverwachting van de zeedahlia's bij Den Osse veel minder. En dat alleen voor de sterkste exemplaren.

De zeedahlia's die wij kunnen waarnemen op de zeedahlia-route, zijn slechts een minimaal percentage van het aantal larven en jonge dahlia's dat bij Den Osse aankomt. De meeste kunnen zich niet tot een zichtbaar exemplaar ontwikkelen. Andere groeien nog wel uit tot kleine exemplaren, maar sterven dan weer. Regelmatig zijn er meerdere jonge dahlia's te zien bij Den Osse, met name op de richels op de betonplaten, tussen de 9 en 15 meter. Ze groeiden uit tot rond de 4 cm en verdwijnen dan meestal weer snel. Waarschijnlijk omdat ze hier niet overleven.

Dat deze exemplaren precies op de richels gevonden werden, bevestigt de theorie van de stroming die hier tegenaan botst, waardoor de larven zich hier op kunnen hechten.

Weer een mysterie opgelost!

En respect voor deze die-hard-zeedahlia's! Ik zal de arme bejaarde opa op de reefball nooit meer voorstellen als de zeedahlia met een liesbreuk. Ook al heeft hij die eigenlijk misschien precies wel, in zeedahlia-pathologische termen...

Dat er in de stroomdraad van de spuisluis zoveel zeedahlia's en sporadisch ook andere Noordzee soorten als penneschaft en brede ringsprietslakken te vinden zijn geeft aan hoe belangrijk het is om de Brouwersdam verder open te gooien. Alleen dan kan de water- en bodemkwaliteit en de lokale biodiversiteit in het Grevelingenmeer tenminste deels hersteld worden.

Met dank aan: Peter H. van Bragt

Bron: Duikeninbeeld.tv (Marc Van Britsom)

www.reynaertland.nl

BERINGEN 26/04/2014 - 00u00

3 MILJOEN EURO VLAAMS GELD VOOR GROOTSTE
INDOORDUIKCENTRUM

Duiken met tropische vissen op be- MINE

De bestaande waterbassins op de mijnsite worden omgebouwd tot een indoorduikcentrum. - Steven Swinnen

Dankzij drie miljoen euro steun van de Vlaamse Regering ligt Europa's grootste indoorduikcentrum binnenkort in Beringen. De indickers van de voormalige mijnsite worden gevuld met negen miljoen liter water, honderden zoetwatervissen en heel wat intrigerende objecten voor duikers.

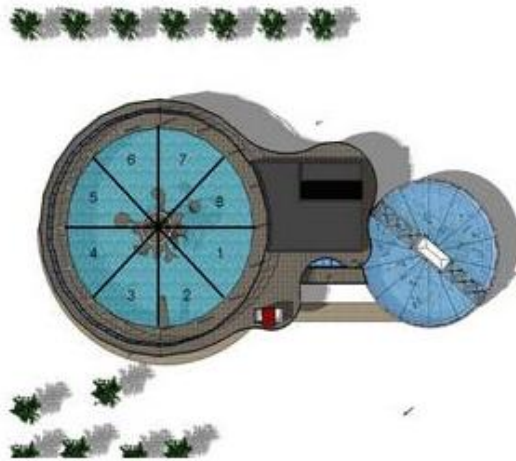
STEVEN SWINNEN

Op de mijnsite staan twee 'indikers', gigantische bassins waar vroeger het water werd opgeslagen om er nadien steenkool mee te wassen. De stad Beringen droomt er al jaren van om die om te bouwen tot duiktorens. Omdat daar echter een prijskaartje van negen miljoen euro aanhing, was het verre van zeker of het indoorduikcentrum TODI er ooit zou komen. Nu de Vlaamse Regering met drie miljoen euro een flinke duit in het zakje doet, mogen duikliefhebbers op hun beide oren slapen.

Opening in 2016

Begin 2016 zal op de mijnsite Europa's grootste indoorduikcentrum openen. "Het indoorduikcentrum TODI wordt een van de paradepaardjes van het recreatieve deel op be-MINE", zegt Koen Nulens, algemeen directeur van be-MINE. "Het gaat om een uniek concept van duikbeleving in een overdekt en verwarmd duikbassin. Dat heeft een doormeter van 43 meter en een diepte van 12,5 meter. De fauna zal er centraal staan met in totaal meer dan 1.500 kleurrijke, tropische zoetwatervissen. Er zullen op termijn 30 verschillende soorten vissen te bewonderen zijn. De tanks worden bovendien ingedeeld in verschillende zones, die worden aangekleed in diverse thema's. Zo komt er onder meer een thema 'mijn', met mijngangen en -wagons. De bijhorende horeca zal er bovendien voor zorgen dat er ook wandelaars en fietsers langskomen. Zij kunnen via een buitentrap een kijkje nemen in het duikbassin."

De tank wordt ingedeeld in verschillende zones, met telkens een ander thema fauna en flora. - Steven Swinnen

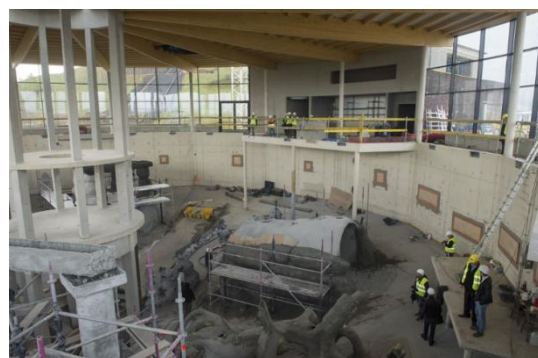

Duikers krijgen de kans om te zwemmen met allerlei soorten zoetwatervissen. - kos

De omstandigheden in België zijn niet altijd optimaal. Het aantal duiklocaties neemt af, en de duikomstandigheden zijn minder goed. Er is slechte zichtbaarheid, de diversiteit in fauna is beperkt, en het water is doorgaans koud. Toch wil TODI duiken en snorkelen mogelijk maken in optimale en veilige omstandigheden.

De totale investering voor het duikcentrum is goed voor 20 nieuwe jobs. "Dit is echt fantastisch nieuws", zegt burgemeester Maurice Webers (sp.a). "We hebben al heel wat mooie investeringen op de mijnterreinen, maar waar pakweg het shoppingcentrum een regionale uitstraling heeft, ben ik er zeker van dat zo'n duikcentrum veel volk van ver buiten Beringen naar onze stad zal lokken. Duikliefhebbers hoeven voortaan niet meer altijd naar Egypte of de Caraïben. Beringen wordt even mooi (lacht)."

Bron: HLN.be (Marc Van Britsom)

De Taartenkalender

Oktober

Sheila van Dierendonck

19 - 10

Alda Sjerp

20 - 10

November

Marc Mertens

03 - 11

Alexandra de Waele

19 - 11

December

Dirk van den Berghe

14 - 12

Tom Scheerders

21 - 12

Rob Verhagen

28 - 12

Gianni Koch

30 - 12

Van Harte Gefeliciteerd met jullie

VERJAARDAG

EXTREEM ZELDZAME BLAUWE KREEFT GEVANGEN

Visser Wayne Nickerson ving voor de kust van het Amerikaanse Cape Cod een bijzonder zeldzame blauwe kreeft. De kans om zo'n zeedier tegen te komen is 1 op 2.000.000!

Foto: NU.nl/Ludo Raedts

Bultrug niet meer met uitsterven bedreigd

Gepubliceerd: 07 september 2016 11:42

Laatste update: 07 september 2016 17:42

De bultrug wordt niet meer met uitsterven bedreigd. De wereldwijde beschermende maatregelen om het bestaan van deze walvis te waarborgen, hebben hun vruchten afgeworpen.

Dat meldt de Amerikaanse National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA), een oceanografisch instituut.

Bultrugpopulaties in kustgebieden van Zuid-Amerika, Madagaskar, Alaska, Groenland, Japan en Australië floreren. De NOAA onderzocht veertien leefgebieden van de walvis en constateerde dat de populaties overal flink zijn gegroeid. In de jaren zeventig werd wereldwijd alarm geslagen over de slinkende populaties.

Met name de commerciële walvisvaart was debet aan het dreigende uitsterven van de bultrug. In 1982 kwam er een verbod op de walvisjacht, waarvan de bultrug flink heeft geprofiteerd, aldus de NOAA.

Bultruggen worden tussen de 12 en 16 meter en wegen 25 à 30 ton.

Bron: NU.nl

Paradepaardje duikprovincie Zeeland onveilig door gebrek aan onderhoud

23 juni 2016 | Laatste update: 23 juni, 17:15

1 REAGEER (1)

Het betonnen schip Serpent op archiefbeeld.

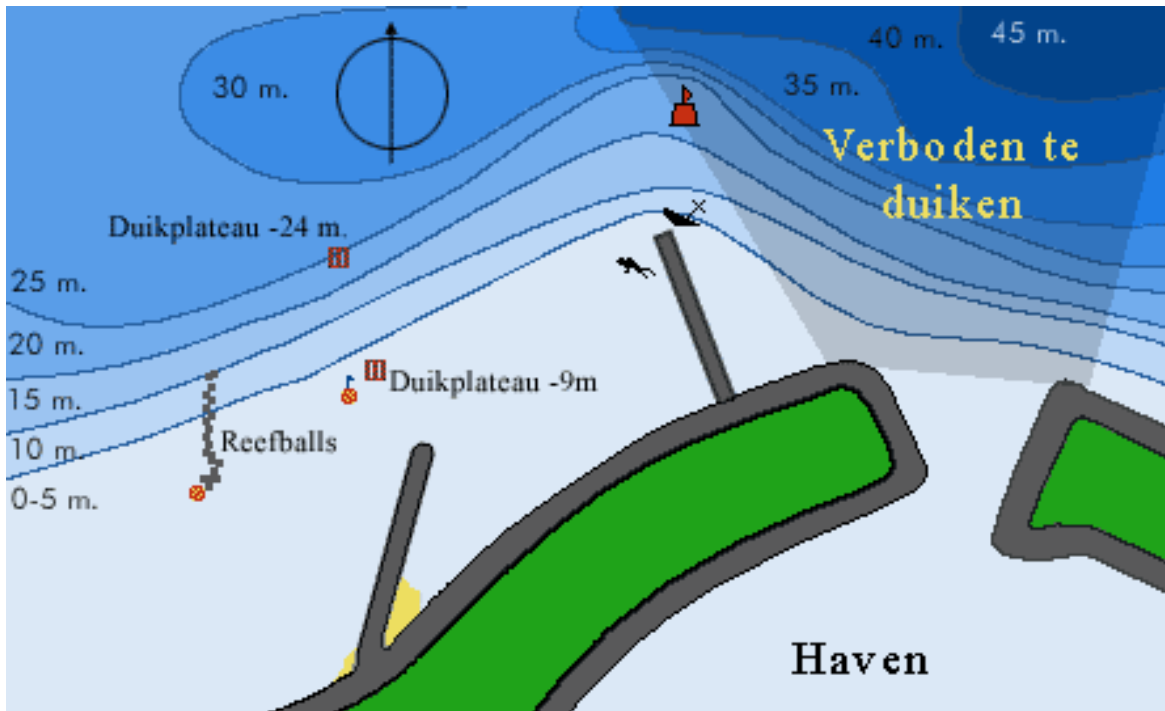
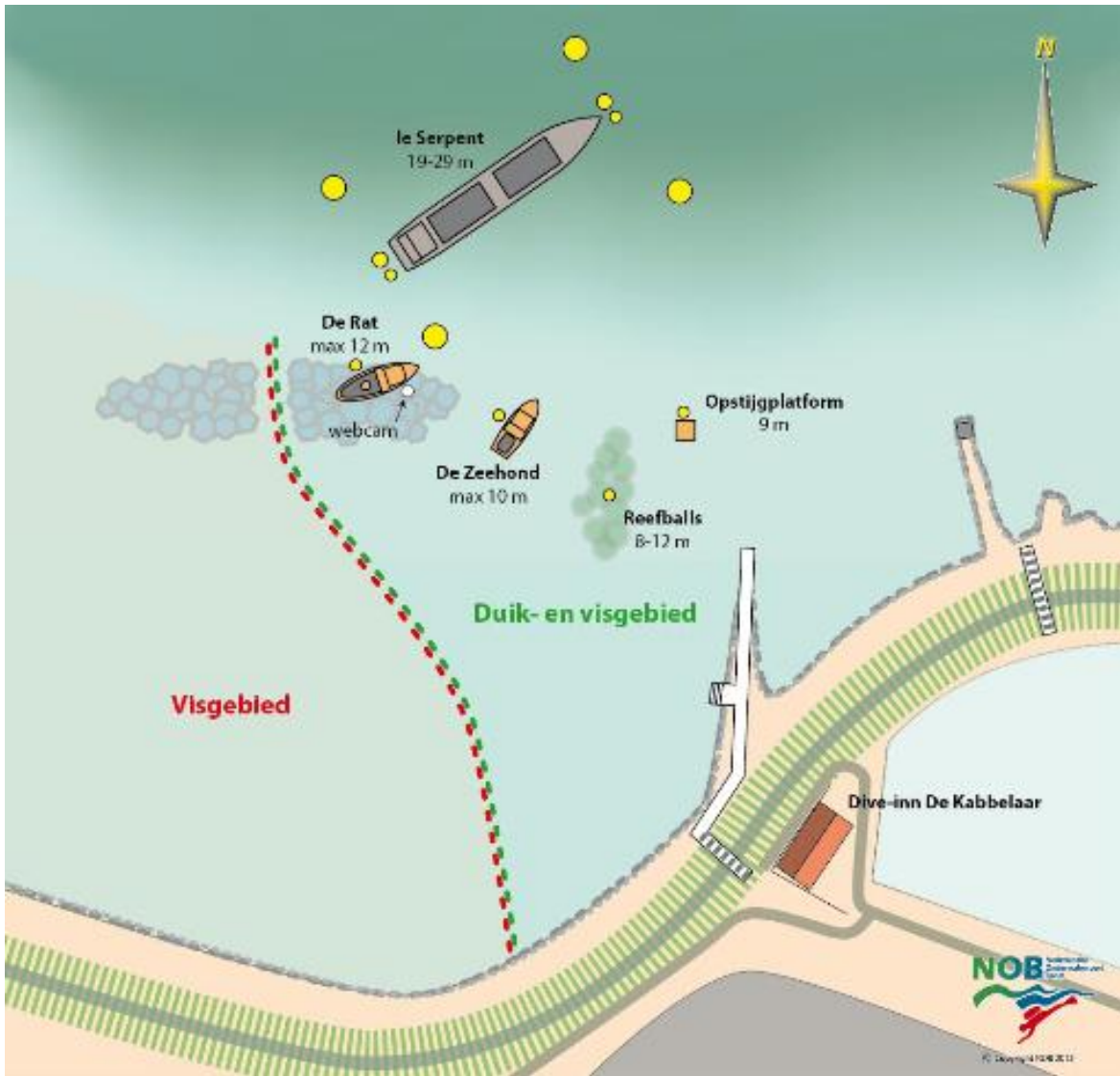
SCHARENDIJKKE - Sportduikers luiden alarmbellen over de veiligheid rond het wrak van de Serpent in de Grevelingen.

Het betonnen schip werd vijf jaar geleden westelijk van de jachthaven bij Scharendijke afgezonken als oppepper voor dat duikgebied. Ondanks afspraken over het eigendom en beheer, lijkt niemand zich meer verantwoordelijk te voelen voor het onderhoud.

Met als gevolg dat één van de twee markeringsboeien (op het achterschip) ontbreekt, de geleiderails langs het wrak is gebroken en ook de stangen zijn verdwenen, waaraan bij het opstijgen na een duik van 23 meter de noodzakelijke tussenstops op verschillende diepten moeten worden gemaakt.

Klachten

De huidige eigenaar Sean van Ielen van duikcentrum De Kabbelaar kent de klachten. Maar hij ziet zich niet gebonden aan het onderhoudscontract met het Natuur- en Recreatieschap de Grevelingen. Zijn voorganger had dat contract nooit mogen tekenen, meent Van Ielen. Wettelijk is het sportduikers namelijk niet toegestaan onder water werkzaamheden te verrichten. Daarvoor moet een professioneel duikbedrijf worden ingehuurd en dat is Van Ielen dus niet van plan. "Dit is een contract waar ik niks mee kan." Zou hij wel eigenhandig de noodzakelijke reparaties uitvoeren, dan riskeert hij via de arbeidsinspectie een boete van 15.000 euro, voert Van Ielen aan.

VISRECEPTEN

Paella met mosselen

ingrediënten

- ★ 6 kleine kippenpootjes (TV-sticks)
- ★ olijfolie (om te bakken)
- ★ 1 zoete witte ui
- ★ 2 tenen knoflook
- ★ 1 rode peper
- ★ 1 rode paprika
- ★ 1 blikje tomatenblokjes zonder sap (400 gram)
- ★ ca. 1,2 liter kippenbouillon
- ★ 1 envelopje saffraan
- ★ 500 gram arroz (paellarijst)
- ★ 200 gram doperwtten (diepvries)
- ★ 6 grote garnalen
- ★ 1 kilo mosselen (schoongemaakt)
- ★ 1 scheut witte wijn
- ★ 100 gram chorizo
- ★ 2 takjes peterselie, fijngehakt
- ★ 2 citroenen in partjes
- ★ grote brede kookpan of paellapan

 4 personen

 45 minuten

 Hoofdgerecht

bereiding

1. Bak de kippenpootjes in een koekenpan met olie bruin.
2. Snipper ui, knoflook, peper (zonder zaadjes en zaadlijsten) en paprika.
3. Fruit dit mengsel en voeg rijst, uitgelekte tomatenblokjes, bouillon, saffraan, doperwtten, kippenpootjes en garnalen toe.
4. Breng aan de kook en laat ca. 15 minuten zachtjes sudderen.
5. Kook de mosselen ca. 5 minuten met een scheut wijn apart in een pan tot ze open gaan en schud ze af en toe om.
6. Snijd ondertussen de chorizo in blokjes en bak ze uit in de koekenpan.
7. Voeg ze samen met de mosselen toe aan de paella en laat 5 minuten meewarmen.
8. Serveer met partjes citroen en bestrooi met peterselie.

Drink er koele, iets droge witte Spaanse wijn bij (bijvoorbeeld uit de Rueda).

Gegratineerde mosselen met salade

ingrediënten

- ★ 2 kilo gekookte mosselen
- ★ 1 prei
- ★ 1 ui
- ★ paar takjes bladseiderij
- ★ 1 laurierblaadje
- ★ 1 glas droge witte wijn, water of bier
- ★ ca. 1 dl room
- ★ paprikapoeder
- ★ 2 takjes peterselie
- ★ 2 el vers wit broodkruim* of paneermeel
- ★ 75 gram gemengde sla
- ★ olijfolie
- ★ balsamicoazijn

 4 personen

 20 minuten

 Voorgerecht

bereiding

1. Kook de mosselen.
2. Verwarm de oven voor op 200 °C (eventueel met grillfunctie aan).
3. Verwijder de dekselschelp van de mosselen.
4. Snijd de mosselen los en laat ze in de onderste schelp liggen.
5. Leg de mosselen op een bakplaat.
6. Schep een lepeltje room op elke mossel en bestrooi ze met paprikapoeder, broodkruim en peterselie.
7. Leg op vier borden in het midden van elk bord een mooi bergje gemengde sla en besprenkel de sla met olijfolie en azijn.
8. Gratineer de mosselen ca. 2 minuten in de oven tot de room gaat koken en het broodkruim gaat kleuren.
9. Leg ze rond de salade op de borden en serveer direct.

* Tip: Wit broodkruim maak je makkelijk door een voorgebakken broodje (bijvoorbeeld een pistoletje) fijn te wrijven in een bolzeef of hak twee witte boterhammen zonder korst fijn in de keukenmachine.

Besmettelijke vorm van kanker ontdekt bij schelpdieren

Gepubliceerd: 24 juni 2016 09:35

Laatste update: 24 juni 2016 09:35

Wetenschappers hebben een besmettelijke vorm van kanker ontdekt bij schelpdieren.

Het gaat om een soort leukemie die via het water kan worden overgedragen van het ene schelpdier op het andere.

De kankercellen verspreiden zich zelfs van de ene naar de andere soort: mosselen kunnen bijvoorbeeld kokkels besmetten.

Dat melden Spaanse en Amerikaanse onderzoekers in het wetenschappelijk tijdschrift *Nature*.

Ontstaan

De bijzondere vorm van kanker werd ontdekt bij grootschalig onderzoek onder schelpdieren in het westen van Canada. De besmette mosselen, kokkels en weekdieren hadden allemaal kankercellen in hun lichaam die sterk op elkaar leken.

Uit genetisch onderzoek bleek dat de cellen bij de meeste dieren niet in hun eigen weefsel waren ontstaan, maar in dat van andere individuen. De kankercellen in sommige schelpdieren bleken zelfs afkomstig van andere soorten.

Honden

Het onderzoek suggereert dat de kankercellen zich via het water verspreiden en zich in het lichaam van zeer uiteenlopende schelpdieren kunnen nestelen, zo meldt de nieuwssite van het wetenschappelijk tijdschrift *Science*.

De tumoren in mosselen en andere schelpdieren zijn niet gevaarlijk voor mensen.

Schelpdieren zijn overigens niet de enige dieren die last hebben van een besmettelijke vorm van kanker. Bij honden en Tasmaanse duivels komen vergelijkbare aandoeningen voor. Deze dieren kunnen kanker overdragen doormiddel van seksueel contact of door elkaar te bijten.

Door: [NU.nl/Dennis Rijnvis](https://www.nu.nl/)

'Koraalduivels koloniseren Middellandse Zee'

Koraalduivels worden steeds vaker gesignaleerd in de Middellandse Zee, blijkt uit een nieuwe studie.

De schorpioenvissen die grote aantallen jonge vissen eten, komen al in grote getale voor rondom Cyprus.

De kans is groot dat de tropische soort zich uiteindelijk zal vestigen in veel meer gebieden in de Middellandse Zee.

Dat melden Cyriotische onderzoekers in het wetenschappelijk tijdschrift *Marine Biodiversity Records*.

Duikers

De wetenschappers kwamen tot hun bevindingen door duikers en vissers op Cyprus regelmatig te ondervragen over de keren dat ze koraalduivels hadden gezien. Het aantal waarnemingen van de schorpioenvissen steeg het afgelopen jaar sterk. Ook werden de dieren op meer plekken langs de kust gesignaleerd.

De onderzoekers vermoeden dat de stijgende temperatuur van het zeewater een rol speelt bij de snelle verspreiding van koraalduivels. "Binnen een jaar hebben ze bijna de complete zuidoostkust van Cyprus gekoloniseerd, waarschijnlijk door de opwarming van het zeeoppervlak", verklaart hoofdonderzoeker Demetris Kletou op nieuwssite *Phys.org*.

Eieren

Koraalduivels komen oorspronkelijk alleen voor in de Indische en Atlantische Oceaan. De schorpioenvissen zijn een plaag voor vissers, omdat ze zich voeden met bijna alle soorten jonge vis.

Aangezien vrouwelijke koraalduivels om de vier dagen eieren afzetten, vermenigvuldigen schorpioenvissen zich razendsnel. Per jaar produceert elk vrouwtje ongeveer twee miljoen eieren.

Door: NU.nl/Dennis Rijnvis

WEET JE DAT.....

Wat is water, uitleg en 20 boeiende weetjes over water

Door [Rob](#) gepubliceerd in [Wetenschap en onderwijs](#)

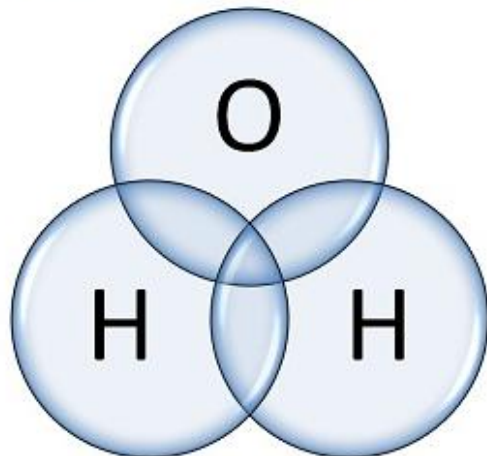
In dit artikel lees je alles wat je altijd al hebt willen weten over water. Wat water is, hoe water chemisch is opgebouwd en maar liefst twintig boeiende weetjes over water.

Wat is water?

Water is een stof, welke is opgebouwd uit watermoleculen. Een watermolecuul is op zijn beurt weer opgebouwd uit twee waterstofatomen en één zuurstofatoom, ofwel dihydrogeenmonoxide. Vandaar de scheikundige notering H_2O .

Waterkringloop

De waterkringloop of hydrologische cyclus vormt de basis voor het leven zoals wij dat kennen op onze aarde. Water verdampt, stijgt omhoog, waardoor in de atmosfeer wolken ontstaan. Deze bepalen voor een groot gedeelte het weer op aarde. Het water in de wolken komt neer in de vorm van regen (soms sneeuw of hagel). Dit water vormt weer beekjes en stroompjes welk uitgroeien tot rivieren, welke uiteindelijk uitmonden in de zee.

Daarmee is de kringloop van het water rond.

Water is de basis van het leven op aarde: dieren en planten leven in het water of zijn afhankelijk van neerslag en dauw om water op te nemen of te drinken.

Daarnaast is water nodig voor voortplanting (kikkers, salamanders) of voor verspreiding van zaden.

Water is daarmee de belangrijkste stof op aarde. Water is essentieel voor het leven op aarde.

20 Weetjes over water

1. Het menselijk lichaam bestaat voor ongeveer 70 procent uit water. Bij de geboorte uit ongeveer 80 procent.
2. Te snel (en te veel) drinken kan leiden tot watervergiftiging.
3. Een volwassen mens heeft twee liter water per dag nodig. Een deel hiervan krijgen we binnen via ons voedsel. Veel mensen drinken te weinig.
4. Koffie, thee en frisdrank die cafeïne bevatten kunnen ervoor zorgen dat het water niet op alle benodigde plekken in het lichaam terechtkomt.
5. Bijna driekwart van het aardoppervlakte is bedekt met water. Het meeste daarvan is zout water.
6. Slechts drie procent van het water op aarde is zoetwater. Daarvan is twee derde bevroren. Slechts een procent van het water is dus drinkbaar. Daarvan bevindt zich echter weer de helft ondergrond.
7. Water is, als enige stof, op aarde vinden in vaste toestand (ijs), vloeibare toestand (water) en als gas (waterdamp).
8. Een mens heeft ongeveer 1 procent wat zijn lichaamsvocht verloren, eer we ons dorstig gaan voelen.
9. Water bevat geen calorieën. Water drinken is niet schadelijk voor je tanden en je tandvles.
10. Water uit een fles is absoluut niet beter dan water uit een kraan. Water uit een fles kost 1000 keer meer dan water uit de kraan. Daar komt nog bij dat water uit een fles heel slecht is voor het milieu, vanwege de verpakking en het vervoer,
11. Een liter zeewater bevat ongeveer 35 gram zout.
12. Puur water heeft geen geur, geen kleur en is pH neutraal (pH 7).
13. Door water te drinken en later uit te plassen, ontdoen we ons van afvalstoffen. Door meer te drinken scheiden we niet meer afvalstoffen uit. Er bestaat niet zoiets zoals detoxicatie.
14. Water bestaat uit twee elementen: waterstof en zuurstof. De chemische formule is H_2O .
15. Water wordt gebruikt voor sporten zoals zwemmen, waterpolo, kanoën, zeilen, et cetera.
16. Hippocrates, vader van onze geneeskunde vertelde de mensen om water te koken voor gebruik.
17. Water kookt bij 212o Fahrenheit of 100o Celsius. Water bevriest bij 32o Fahrenheit of 0o Celsius.

18. Water filteren, bijvoorbeeld via de bekende Britta kannen, is niet aan te bevelen. De filters zijn perfecte plekken voor bacteriële verontreinigingen om te gaan groeien. Water uit de kraan is al super schoon.
19. Volgens het Chinese I-Tjing "Het boek der veranderingen", staat water voor Yang, als mannelijk, als de onpeilbare.
20. Water is een van de weinige stoffen in de wereld, die in vaste toestand (ijs) lichter is (om precies te zijn 9 procent lichter) dan in vloeibare vorm. Een ander voorbeeld is silicium.

Water in onze taal

Water is belangrijk voor de mens en daarom vind je water terug in tal van spreekwoorden en gezegdes.

- Dat staat als een paal boven water.
- Water bij de wijn doen
- In troebel water is het goed vissen
- Een feest in het water doen vallen
- Hem is geen water te diep.
- Een storm in een glas water
- Een druppel water op een gloeiende plaat
- Boven water komen
- Geld verdienen als water.
- Ik voel het aan mijn water
- Het water staat hem tot de lippen.
- Zich als een vis in het water voelen.
- Als twee druppels water op elkaar lijken
- Dat is een steek onder water
- Water en vuur zijn
- Zo vlug als water
- Het hoofd boven water kunnen houden
- Water naar de zee dragen

Vijftig miljoen krabben krijgen eigen brug op Kersteiland

Gepubliceerd: 12 december 2015 12:06

Laatste update: 12 december 2015 13:06

Het Kersteiland in de Indische Oceaan heeft een nieuwe attractie: een speciale brug voor de vijftig miljoen krabben die in de winter naar de zee trekken om te paren.

Dat meldt *The Telegraph*.

Op het eiland met 1.400 inwoners ten zuiden van Java worden in december veel aanpassingen gedaan om de jaarlijkse krabbentrek goed te laten verlopen.

Rangers hebben meer dan twintig kilometer plastic barrières aangelegd om te zorgen dat de diertjes niet op de weg belanden. Ook zijn er speciale tunnels aangelegd onder wegen door. Een nieuwe toevoeging aan het parcours is dit jaar een speciale vijf meter hoge krabbenbrug over de drukste weg van het eiland heen.

Populaire attractie

De brug heeft zich in korte tijd ontpopt tot een van de populairste attracties op het eiland. Veel toeristen bezoeken de brug om foto's te maken van de miljoenen krabben die er over heen lopen.

"San Francisco heeft zijn Golden Gate Bridge, wij hebben onze krabbenbrug waarmee we onszelf op de kaart kunnen zetten", aldus een woordvoerder van de bureau voor toerisme. De flora en fauna zijn de belangrijkste redenen voor toeristen om het eiland te bezoeken.

'Mannetjeskrabben in Australië zetten vrouwtjes klem in hol'

Gepubliceerd: 16 juni 2016 00:42

Laatste update: 16 juni 2016 01:53

De mannetjes van een Australische krabbensoort zetten soms vrouwtjes klem in hun hol om vervolgens met ze te paren.

De mannetjes van de soort *Uca mjoebergi* gaan soms naast hun hol staan om vrouwelijke krabben hun woning te laten inspecteren.

Daarna lopen ze snel hun hol in om de vrouwtjes in te sluiten en te dwingen tot seks. Dat melden Australische onderzoekers in het wetenschappelijk tijdschrift [PLOS One](#).

Kieskeurig

De wetenschappers kwamen tot hun bevindingen door het paringsgedrag van de Australische krabbensoort te observeren op het strand van de stad Darwin. De vrouwtjeskrabben zijn meestal erg kieskeurig. Gemiddeld gaan ze interacties aan met ongeveer twintig mannetjes voordat ze 'de ware' hebben gevonden.

Het mannetje gaat normaal gesproken eerst zijn hol in en dan besluit het vrouwtje of ze volgt of niet. Maar in sommige gevallen doen mannetjeskrabben een stap opzij om de vrouwtjes hun hol in te lokken.

Veel vrouwtjeskrabben durven niet als eerste de woning van het mannetje in te gaan. De vrouwtjes die het toch doen, leggen daarna bijna altijd eitjes, zo blijkt uit de observaties.

Klem

De wetenschappers gaan er daarom vanuit dat deze vrouwtjes klem worden gezet in het hol door de mannetjes, zodat ze wel moeten paren.

"De vrouwtjes gaan waarschijnlijk naar binnen om te kijken of het hol van het mannetje geschikt is om eieren in te leggen", verklaart hoofdonderzoekster Patricia Blackwell op nieuwssite [Physorg.com](#). "Sommige mannetjes sluiten het vrouwtje dan in en dwingen haar tot paring."

Door: [NU.nl/Dennis Rijnvis](#)

NOB wil alle duikers van boven de vijftig medisch keuren

DISHOEK - De Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB) wil dat alle sportduikers boven de vijftig ieder jaar een medische keuring ondergaan. Aanleiding zijn drie recente duikongevallen waar duikers van boven de vijftig bij omkwamen, waaronder het duikongeluk vorige maand in het Grevelingenmeer.

Zoekactie

Een man van 59 was in juni in het Grevelingenmeer bij Scharendijke onder water op zoek naar het wrak van De Serpent, op zo'n 19 meter diepte toen hij en zijn duikbuddy elkaar kwijtraakten. Er werd een zoekactie op gang gezet. De man werd enkele dagen later dood teruggevonden.

Duikongelukken

Het is niet het enige recente voorbeeld van een duikongeluk waarbij een duiker van boven de vijftig om het leven kwam. Een vrouw van 64 overleed na een duik op de Noordzee en een duiker van 63 raakte vermist bij Duinkerke. Die drie recente duikongelukken waren voor de NOB de aanleiding om de medische keuring voor te stellen.

Conditie

Ouderdom komt met gebreken, of we het willen of niet. Daarom vindt Roel van der Mast van duikerbond NOB het een goed idee om oudere sportduikers jaarlijks medisch te keuren: "Kijk we worden allemaal een jaartje ouder. Onze conditie moet dan wel op peil blijven. Een arts kan beoordelen of je conditie goed genoeg is om te duiken."

PADI

De NOB kent al zo'n verplichting keuring voor de eigen leden. Duikers onder de vijftig laten zich iedere drie jaar laten keuren, duikers van vijftig en ouder jaarlijks. Andere duikorganisaties zoals de internationale duikorganisatie PADI werken met medische vragenlijsten.

Zes haaien en een pijlstaartrog zijn 'buit' bij Sharkatag

13 juli 2016 | Laatste update: 13 juli, 18:15

2 REAGEER

1 van 2 Zes gevlekte gladde haaien werden gevangen. ©Esme Soesman

NEELTJE JANS - Zes gevlekte gladde haaien en een pijlstaartrog. Dat was de 'buit' die woensdag voor de Zeeuwse kust werd binnengehengeld tijdens Sharkatag, een onderzoeksproject waarbij haaien worden gemerkt en weer teruggezet. Met tien charterboten trokken genodigden er een aantal uren vanuit de haven van Neeltje Jans op uit.

Windkracht 5 (met pieken naar 6) en gammele magen trotserend. Niet bij elke boot was het raak, al kwamen er ook wat krabben, tong, schol en wijting naar boven. Nou was het uitvaren ook vooral om die 'intrigerende' haai te doen. "Waar iedereen van kindsaf aan weet hoe hij er uit ziet, maar waarover we eigenlijk maar weinig weten", sprak voorzitter Menno Knip van Sportvisserij Nederland de gelegenheidsvissers vooraf toe.

Sportvisserij Nederland heeft het internationale Sharkatagproject in 2011 omarmd. Sindsdien zijn er door Nederlandse sportvissers 3000 haaien getagd ofwel van een merkje voorzien en weer terug te water gelaten. Dat doen ze het hele seizoen door. Honderd zestig van die gemerkte haaien zijn inmiddels ook weer teruggevangen. Op die manier wordt informatie ingewonnen over de leefgebieden en de reisroutes van de haaien.

Die informatie is hard nodig om tot duurzame visserij te komen, zegt Niels Brevé van Sportvisserij Nederland. Volgens hem zijn de Zeeuwse Voordelta en de Ooster- en Westerschelde zomers erg in trek bij de haaitjes. De grote bulk trekt 's winters richting het Engelse kanaal, maar van een aantal grote vrouwtjes is bekend dat ze verder door trekken naar het zuiden (Golf van Biskaje) terwijl enkele grote mannetjes juist weer zijn aangetroffen in het noordelijk deel van de Noordzee.

2 van 2 Haaien werden gevangen, gemerkt en weer teruggezet. ©Esmé Soesman

Bron: PZC - 13 juli 2016

VISSERIJNIEUWS

Bron: Visserijnieuws / Aquacultuur - met dank aan Martijn de Bruijn

Levende ijszeester

TX 43 vangt bijzondere zeester

TEXEL - Afgelopen week kreeg de Texelse kotter TX 43 een forse, vreemd ogende zeester in de netten, ongeveer 50 kilometer ten noordwesten van Texel. Schipper Biem van der Vis stuurde een foto op naar een hem bekende wetenschapper van het ILVO in België. Die herkende hem meteen: het is een ijszeester, voor de Noordzee echt een bijzonderheid. De vissers brachten de zeester naar Ecomare. Daar woont hij nu in het dijkaquarium.

Oceaandier

Ijszeesteren leven normaal gesproken langs de rotskusten van de Atlantische Oceaan, van Gibraltar tot Noorwegen. Het zijn grote zeesterren met lange, dikke armen van ongeveer 30 centimeter. Op die armen staan grote, meestal witte stekels, die weer vaak een paars puntje hebben. Ook de uiteinden van de armen zijn vaak paars gekleurd. Al met al een indrukwekkende verschijning op de zeebodem.

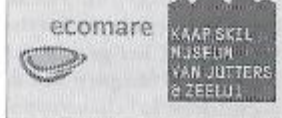
Rover

Net als alle andere zeesterren is de ijszeester een roofdier. Hij eet vooral schelpdieren, maar ook andere bodemdieren, waaronder ook kleinere zeesterren. Ijszeesteren gebruiken gif om hun vijanden of concurrenten weg te jagen.

Te bewonderen

De ijszeester leeft nu in het dijkbassin van Ecomare's zee-aquarium. Rond twintig jaar geleden woonde er ook al een bij Ecomare. Die is toen heel lang blijven leven. We hopen dat onze nieuwe bewoner dat ook zal doen, want het is echt een bijzonder dier om te zien.

Iets bijzonders gezien op zee, of iets vreemds op de visband? Stuur één of twee foto's naar informatie@ecomare.nl. Graag scheepsnaam, de namen van mensen in beeld en positie van de vondst ook doorgeven. De natuurkenners van Ecomare of de archeologisch specialisten van Kaap Skil zullen de vondst dan nader toelichten.

Graag meer meldingen

De naslagwerken over de verspreiding van zeedieren melden zonder uitzondering dat ijszeesteren alleen aan de westkant van Engeland en Schotland leven. Dat zou betekenen dat deze vangst in de Noordzee zeer uitzonderlijk is. Meldingen van eerdere vangsten zijn daarom bijzonder welkom bij Ecomare!

Grote rode poon

TEXEL - Op 31 mei ving de TX 1 bij de Leman Bank een extra grote rode poon in het net, en schipper Cor Vonk meldde dit inclusief foto aan Ecomare. De rode poon was 65 centimeter lang; dat is nog niet de maximum maat voor deze soort, die is 75 cm. Maar deze vis was wel een stuk groter dan het Nederlandse hengselrecord, dat is 56,6 cm. Omdat vissen hun hele leven blijven groeien, moet het ook een oud exemplaar zijn, tussen 10 en 15 jaar. Vangsten van zulke grote vissen zijn een goed teken voor de stand van de natuur in de Noordzee. Bovendien is zo'n vis mooi voor op de demonstratietafel bij visserij-promotiedagen zoals het Havenvisstijn in Oudeschild. Helaas is deze al verkocht!

Vonk meldt als extraatje sowieso vaker grote vissen te vangen.

HD 16 schenkt vliegtuigmotor aan museum Terschelling

DEN HELDER/TERSCHELLING – De gebroeders Willem en Hendrik Sluiter (HD 16) hebben een vliegtuigmotor uit WO II geschonken aan het Bunkermuseum Terschelling.

De vliegtuigmotor werd begin deze maand tijdens de garnalenvisserij voor de kust van Bergen opgevist, en op de Waddenzee overgenomen door het betonningsvaartuig 'Schuifgat'.

Volgens informatie van de Stichting Bunkerbehoud Terschelling was de vliegtuigmotor afkomstig van een Britse Wellingtonbommenwerper. Terugkomend van een missie boven Duitsland was het vliegtuig neergestort.

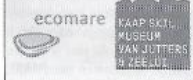
Dwergvinvissen in de Noordzee

TEXEL - Gelukkig niet in het net, maar wel in het nieuws afgelopen maand. Begin mei werd er vanaf een platform op 30 kilometer uit de kust van Den Helder een dwergvinvis gezien. De bemanning van de UK 2 spotte een week later op 120 mijl boven Texel ook zo'n walvisachtige.

De dwergvinvis is te herkennen aan de witte vlek op de borstvin en de spitse snuit. In de Noordzee leven naar schatting een kleine 10.000 dieren, voornamelijk in het noordelijk deel. Het is de enige soort baleinwalvis die in de Noordzee inheems is. In de zuidelijke Noordzee is hij vrij zeldzaam. Het dier wordt 8-10 meter lang en voedt zich met kleine vissen die in scholen zwemmen, zoals spioring en haring. Hij komt wereldwijd voor, het talrijkst in zeegebieden ondieper dan 200 meter. Meestal

leven dwergvinvissen solitair, soms in groepjes van twee of drie. Het komt niet zo vaak voor dat een dwergvinvis helemaal uit het water springt. Wel steekt hij vaak de kop boven water uit, het zijn nieuwsgierige dieren.

Iets bijzonders gezien op zee, of iets vreemds op de visband? Stuur één of twee foto's naar informatiedienst@ecomare.nl. Graag scheepsnaam, de namen van mensen in beeld en positie van de vondst ook doorgeven. De natuurkenners van Ecomare of de archeologisch specialisten van Kaap Skil zullen de vondst dan nader toelichten.

Koningin Máxima zeer geïnteresseerd in Zeeuwse aquacultuur

'Het is nu opgetekend door de koningin' 4 dagen geleden

ZIERIKZEE – Koningin Máxima is persoonlijk zeer geïnteresseerd in de aquacultuur. Een opmerking daarover tijdens een autorit over de Zeelandbrug was niet aan dovemansoren gericht. Op uitnodiging van de provincie bracht Hare Majesteit vrijdagmorgen een werkbezoek aan Colijnsplaat en Zierikzee, en sprak zij met diverse kwekers.

Na een bezoek aan de groeiende zagerkwekerij Delta Farms op het aquacultuurpark bij Colijnsplaat werd koningin Máxima aan boord van de ZZ 9 verwelkomd door schipper Serge Schot. Tijdens de overtocht naar Zierikzee werd in de brug van de mosselkotter in een ontspannen sfeer gesproken met de Bruse kweker Cees Otte (voorzitter Algemeen Vissersbelang), met handelaar Huub Lacor (Roem van Yerseke) en met mzi-fabrikant Jan Murre. De koningin had zich zo te zien en horen terdege voorbereid. Stelde gerichte vragen, pakte een notitieblokje bij de hand, en maakte ook aantekeningen.

Foto: Patrick van Katwijk – Schipper Serge Schot leidt Hare Majesteit rond op de mosselketter ZZ 9. Links Han Polman, de Zeeuwse commissaris van de koning.

Jan Murre noemt het een hele eer om met de koningin aan tafel te zitten. Uitleg werd gegeven over de traditionele mosselweek, en hoe de introductie van mosselzaadinvanginstallaties heeft geleid tot meer stabiliteit in het zaadaanbod. „Er hoeft dit jaar bepaald niet om mosselzaad gezocht te worden”, aldus Murre.

„Voor Zeeland en de sector is deze koninklijke belangstelling natuurlijk fantastisch”, reageert Huub Lacor. Lacor vertelde dat de handel erg bezig is om ook in Frankrijk en Duitsland de marktpositie te versterken. Natuurlijk kwam de TTX-affaire aan bod. Die heeft zeker negatief effect gehad, vooral in Nederland, maar volgens Lacor verloopt het herstel in rap tempo. Meer en meer wordt Yerseke een logistieke draaischijf, niet alleen voor schelpdieren, maar ook voor vis.

Cees Otte wil inhoudelijk niet al te veel kwijt. „We hadden elk een paar minuten. Je kunt wel stellen dat ik een zeer geïnteresseerde Hare Majesteit voor me had. Ik heb haar tijdens het leuke gesprek in ieder geval meegegeven dat het belang van onze sector groot is voor heel Zeeland. Als toeristen in Zeeland echte beleving willen komen ze toch in de vissershavens en bij onze sector uit!”

Foto: Mark Neelemans – Koningin Máxima neemt op het Pontus Pieter Zeeman College zelf het oesters ter hand.

„Zo'n kans krijg je niet vaak', zegt schipper Serge Schot van de ZZ 9 nog nagenietend van de mooie vaartocht met de koningin. Máxima is zo'n drie kwartier bij hem aan boord geweest. Na het gesprek met de sectorvertegenwoordigers in de brug wilde ze nog graag even met Schot naar buiten voor een wandeling over het schip. „We troffen het met het prachtige weer. Ze was goed ingelezen, en heel geïnteresseerd. We hebben het niet alleen gehad over het reilen en zeilen op onze mosselkotter en over mzi's, waar we nog rustig voorbij voeren, maar ook over familiebedrijven in het algemeen. Dat heeft duidelijk haar interesse" Schot is een van de negen vennoten van het familiebedrijf van broers en neven Schot waar de ZZ 4, ZZ 7, ZZ 9, ZZ 10 en Neeltje Jans deel van uitmaken. Afgelopen week was Schot op de Waddenzee aan het mosselzaadvissen.

Na de overtocht met de ZZ 9 naar Zierikzee stond het Pontus Pieter Zeeman College op het programma. Op deze middelbare school maken koks van de stichting Zilte Academy Zeeland leerlingen wegwijs met vis en schelpdieren in de keuken. Leerlingen leren onder andere fileren en culinair koken. Máxima nam zelf een mes ter hand om oesters open te steken.

De collega-viskwekers Adri Bout (Seafarm) en Adrie Cornelisse (Grovisco), tevens partners in het moderne broedhuis Fry Marine te Kamperland, hebben tien minuten gesproken met de koningin. Bout ging er naar eigen zeggen 'open' in, en had van tevoren eigenlijk gedacht dat het een gezellig en vooral vrijblijvend gesprek zou worden. „Dat pakte heel anders uit”, aldus Bout. „We kregen een goed geïnformeerde, geïnteresseerde koningin voor ons, die ook aantekeningen maakte. Zo werd het een zinvolle ontmoeting.” Cornelisse prijst de toegankelijkheid van de koningin der Nederlanden.

Foto: Mark Neelemans – Monique Prins vertelt over het Plan van Aanpak voor de Zeeuwse oester om de schelpdieren te beschermen tegen de oesterboorder.

Op tafel stond een fles met jonge, levende tongetjes, om de viskweek te illustreren, maar volgens beiden lag de nadruk zeker niet op de technische aspecten van hun bedrijven. Maxima was vooral gericht op de bedrijfskundige economische aspecten. En op antwoorden op de vraag: 'Waar loop je tegenaan in Nederland als ondernemer?' „We hebben een positief verhaal verteld, maar ook dat het toch vreemd is dat het keurmerk ASC hier in Nederland gelanceerd is en een basis heeft, terwijl er nog geen enkele Nederlandse viskwekerij ASC-gecertificeerd is. Er is

gewoon geen regelgeving voor de recirculatiesystemen waarin wij in Nederland vis kweken. Die zal in de toekomst ongetwijfeld komen. Van de supermarkten moet de vis in het schap ook per 2019 ASC- of MSC-gecertificeerd zijn. Maar het is nu wel opgetekend door de koningin!" Aan Monique Prins (Prins en Dingemanse) en gedeputeerde Jo-Annes de Bat tenslotte de taak om de koningin bij te praten over het afgelopen voorjaar gepresenteerde oesterreddingsplan. In de Oosterschelde wordt geëxperimenteerd met oesterkweek in zakken op rekken en in kooien aan longlines los van de bodem, zodat de oesterboorder niet bij de schelpdieren kan. Ook willen sector en overheid in de Westerschelde kansen voor oesterkweek onderzoeken.

Na afloop van het werkbezoek kwamen alle betrokkenen bij elkaar in het gemeentehuis te Zierikzee. De stemming was uitgelaten. Maxima is niet alleen geïnteresseerd in zilte kweek, maar had ook duidelijk laten blijken een grote liefhebber van vis en schelpdieren te zijn. De Bat: „We hebben samen een fantastische dag beleefd, Hare Majesteit straalde dat ook helemaal uit. Ze wist al heel veel van onze aquacultuur, en heeft haar kennis nog eens kunnen vermeerderen. Op een leuke manier werden vragen gesteld. Ik ben ervan overtuigd dat ze met die kennis ook meer gaat doen.”

EVENEMENTEN

KALENDER

2016

- ✓ Nieuwjaarsborrel vrijdag 8 januari
- ✓ Duiktank Zwevegem Indoor duik zondag 24 januari
- ✓ Aquatopia Aquarium Antwerpen zondag 6 maart
- ✓ Zomersnertdag zondag 17 april
- ✓ Kanoën op de Lesse zaterdag 28 mei
- ✓ Kampeerweekend 17-18-19 juni
- ✓ Buitenzeelandduik zondag 18 september
- ✓ Feestavond zaterdag 12 november